

KASTAMONU ŞEHRİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ *Culture and Belief Tourism in Kastamonu*

Prof. Dr. B. Ünal İBRET

*Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, 37200, Kastamonu.
bibret@kastamonu.edu.tr*

Doç. Dr. Duran AYDINÖZÜ

*Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, 37200, Kastamonu.
daydinozu@kastamonu.edu.tr*

Mustafa UĞURLU

*Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Öğrencisi, Sosyal
Bilgiler Öğretmeni, m.ugurlu06@gmail.com*

ÖZET

Kastamonu İli, sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel özellikleriyle, ülkemizde dört mevsim boyunca turizm faaliyetlerinin yapılabileceği nadir illerden biridir. Kastamonu'da, kıyı turizminden, kış turizmine, eko turizmden, inanç turizmine oldukça geniş bir turizm çeşitliliği olmasına rağmen, var olan bu imkanlar yeterince değerlendirilememektedir. Dünyada ve ülkemizde alternatif turizm bölgelerine ve çeşitliliğine talepler artmaktadır. Kastamonu da sahip olduğu turizm potansiyelleri göz önüne alındığında bu açıdan oldukça uygun durumdadır. Bu sebeple, Kastamonu'nun bu imkânları ulusal ve uluslararası alanda tanıtılmalıdır.

Kastamonu şehri; neolitik dönemden günümüze farklı medeniyetler ve devletlere ev sahipliği yapmış, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasıyla birlikte bir kültür ve inanç merkezi olmuş, zengin tarihi geçmişi olan bir şehirdir. Tarihi dokusu içerisinde, kendisini korumayı başarabilmiş olan bu manevi atmosfer, Kastamonu şehrinin kültür ve inanç turizmi açısından önemini arttırmıştır.

Bu çalışmada; Kastamonu şehrinin kültür ve inanç turizmi açısından önemli olan yerleri hakkında durum tespiti yapılarak, bu potansiyellerin kullanım durumunun ortaya konulması hedeflenmektedir. Ayrıca elde edilen veriler SWOT-GZFT analiz yöntemiyle değerlendirilerek güçlü ve zayıf yönleri ile turizm açısından fırsatlar ve tehditler belirlenmeye çalışılacaktır. Çalışmanın amacı,

KASTAMONU ŞEHİRİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ

Şehrin kùltür ve inanç turizmi açısından durumunu belirlemek ve Şehrin tanıtımını yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: Kastamonu, turizm, kùltür turizmi, inanç turizmi

ABSTRACT

Kastamonu is one of the unususal city, which has natural beauties, historical and cultural features and during four seasons toruism service can be done there. Although Kastamonu has coastal tourism, echo tourism, belief tourism and an extent tourism diversification, these facilities are not evaluated enough. Demands for alternative tourism places and its diversification in the world and in our city increase. When we consider potential tourism of Kastamonu, it is suitable from this point of view because of this, the facilities of Kastamonu should be presented in national and international field.

From Neolithic period to the present Kastamonu city had been home to different civilization and startes. By Turkization and Islamize of Anatolia it became a capital culture and belief and it has a rich historical background. In it is historic fabric, it survived its spiritual atmosphere. It also enlanced the culture and belief tourism of Kastamonu city.

In this study we target to determine the situation of places Which are importand in terms of culture and belief tourism in Kastamonu and also using case of these potentials is target too Additionally we will evaluate obtained data by SWOT-GZFT method method of analaysis and we'll specify advantages and threatens with their strong and weak sides in terms of tourism. The object of study is to present city's situation in terms of culture and belief tourism and also introduce city.

Keywords: Kastamonu, tourism, culture tourism, belief tourism

1.GİRİŞ

Dinlenmek, eğlenmek, yeni yerler ve toplumlar görüp tanımak, bilgi ve görgüsü geliőtirmek gibi amaçlarla geziye çıkan bireylere, turist denir. Turist yerli ve yabancı olmak üzere ikiye ayrılır (Doğanay, 1998, 579). Yerli turist ÷lke içerisindeki insanların milli sınırlar içerisinde geziye

çıkmalarıdır, yabancı turist ise başka ülkelerden diğer ülkelere yapılan gezi ya da seyahatlerdir.

Turizm ise, insanların sürekli ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışında, yerleşmemek ve ekonomik anlamda gelir elde etmemek şartıyla; dinlenme, eğlenme, merak, spor, sağlık, kültür, deneyim kazanma, akrabalarını ziyaret etme, kongre ve seminerlere katılma, dini ibadetlerini yerine getirme gibi kişisel nedenlerle, kişisel ya da toplu olarak yaptıkları seyahatlerdir. Bu seyahatlerin turizm faaliyeti sayılabilmesi için, turistlerin gittikleri yerlerde en az bir gece konaklaması ve turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep etmeleri gerekmektedir (Özgüç, 2003, 15).

Turizm amaçlanan faaliyetlere göre çeşitlilik göstermektedir. İnsanlar sadece seyahat etmekten çok hedeflenen amaç doğrultusunda turizm faaliyetlerine katılmaktadır. Günümüzde dinlenmenin yanında farklı aktivitelerin bulunduğu alternatif turizm çeşitleri de görülmektedir. Bunlarla birlikte bir yerdeki turizm faaliyetlerini; çekicilik, ulaşım, konaklama, tamamlayıcı hizmetler ve alt yapı etkilemektedir (Atalay, 2000, 368), dolayısıyla bu unsurların bir arada bulunduğu yerlerde turizm gelişmektedir.

Turist çekecek bölgelerin diğer alanlardan ayrılan özellikleri, farklı insanların burayı ziyaret etme isteğini uyarır, bu özellikler doğal, kültürel, dini ya da milli özellikler olabilir. Bu bölgelere ulaşımın kolay olması ve gelen kişilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek imkânların bulunması da önemli olan hususlardandır.

Günümüzde ülkeler ekonomik yönden önemli gördükleri turizmin gelişmesi için farklı yatırımlar yaparak kendilerine daha fazla turist çekmeye böylece ekonomik gelirlerini artırmaya çalışmaktadır. Yapılan çalışmaların başında tanıtım faaliyetleri gelmektedir, globalleşen dünyanın iletişim imkânlarından faydalanarak çok farklı yerlerde kendi ülkelerinin ön plana çıkan özelliklerini sergileyerek dikkat çekmeye, böylece daha fazla ziyaretçi toplamaya çalışılmaktadır.

KASTAMONU ŞEHRİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ

Yurdumuzdaki elverişli iklim koşullarının yanında, zengin doğal ve beşeri faktörler turizmin gelişmesini olumlu olarak etkilemektedir. Çok zengin bir tarihi geçmişe sahip bulunan ülkemizde, farklı medeniyetlere ait kültürel miras değerlerinin pek çoğu günümüze kadar ulaşmayı başararak Anadolu'yu bir cazibe merkezi konumuna getirmiş, bu yönüyle ülkemizi bir açık hava müzesine benzetebiliriz. Bu zenginlikler beraberinde yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmekte ve ülkemizdeki turistik merkezler her yıl daha fazla turist tarafından ziyaret edilmektedir. Verilere göre 2014 yılında Türkiye'yi 36.8 milyon turist ziyaret etmiş ve ülkemiz aynı yıl 34.3 milyar dolar gelir elde etmiştir. (TÜİK).

Dünyadaki turizm faaliyetleri turistlerin isteğine göre şekillenmektedir. Alternatif turizm bölgelerine olan ilginin her yıl artmasıyla beraber insanlar sadece yazın sahillere, kışın ise kayak merkezlerine ilgi göstermeyip, kültürel merkezlere, kutsal-dini yerlere ve doğal güzelliklere de artan talep farklı turizm alanlarının cazibesini artırmakta ve turizmi çeşitlendirmektedir.

Ülkemizdeki en önemli alternatif turizm alanlarından olan Kastamonu da artan ilgiden istifade edecek turizm unsurlarını barındırmasına rağmen, gelen turist sayısına bakıldığında mevcut turizm potansiyelinden tam olarak faydalanamadığı görülmektedir.

2.ARAŞTIRMANIN AMACI, MATERYAL VE METOT

Araştırmanın amacı, Kastamonu ilinin kültür turizmi potansiyelini ve bu potansiyelin kullanılma durumunun görülmesidir. Kastamonu'nun genel olarak turizm imkânını ortaya koymaktan çok Kastamonu şehri ele alınmaktadır. Araştırmada kültür turizmi açısından değeri olan yerlerde alan çalışması ve gözlemler yapılmıştır. Bu alanlarda turizm değeri olan yerlerin durumu, ilgi, altyapı ve turistik tanıtım gibi unsurlar incelenmiştir. Alan araştırmasında turizmle ilgili yerlerde gerekli görüşme ve mülakatlar yapılarak turistik değeri olan unsurların fotoğrafları çekilmiştir. Konuyla ilgili birimlerle de (turizm il müdürlüğü, müze ve oteller) de gerekli görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca kaynak olarak Turizm il Müdürlüğü istatistikleri, TÜİK istatistikleri, Kastamonu Turizm Envanteri ve müzeleri

ziyaret eden turist sayısı ve Kastamonu şehriyle ilgili hazırlanmış eserlerden de faydalanılmıştır. Elde edilen veriler değerlendirilerek SWOT-GZFT analiz yöntemiyle güçlü ve zayıf yönleri ile turizm açısından fırsatlar ve tehditler belirlenmeye çalışılarak ilin durumu değerlendirilmeye çalışılmıştır.

2.1.Kastamonu'nun Türkiye Üzerindeki Yeri ve Genel Coğrafya Özellikleri

Kastamonu Karadeniz bölgesinin, batı Karadeniz bölümünde bulunmaktadır. Kuzey Anadolu'nun Karadeniz'e doğru meydana getirdiği büyük çıkıntının geniş bir kısmını kaplamaktadır (Kastamonu İl Yıllığı, 1973,61). Doğusunda Sinop ve Çorum, batısında Bartın ve Karabük, güneyinde Çankırı, kuzeyinde ise Karadeniz bulunmaktadır.140 km lik sahile sahiptir (Şekil 1). Toprak genişliği bakımından komşu illerin en büyüğüdür. Toprak genişliği 13.108 km² dir. İl yüzölçümünün %74,6'sı dağlarla, %21,6'sı platolarla ve sadece %3,8'i de ovalarla kaplıdır (İbret,2001, 434).



Şekil 1: Kastamonu ili ve ilçeleri

KASTAMONU ŞEHRİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ

Genel olarak engebeli arazilerden oluşmaktadır. Kastamonu, Kızılırmak' ın başlıca kollarından olan Gökırmak' la kavuşmak üzere, Ilgaz dağı kütesinin kuzey yamaçlarından inen "Kastamonu suyu" veya "Karaçomak" adını alan bir akarsuyun vadisi boyunca, zemini deniz seviyesinden 790 metre yükseklikte bulunan tekne şeklinde bir düzlüğü işgâl eder. (Baydil ve İbret,1999, 4). Kuzeyinde Küre dağları, güneyinde ise Ilgaz dağları yer alır.

Kastamonu, kuzeyden Karadeniz, güneyden ise İç Anadolu karasal iklimleri arasında kalan bir geçiş iklimine sahip bulunmaktadır (İbret, 2000,7). Merkez İlçe'de yıllık sıcaklık ortalaması 9,7 C' dir. En soğuk geçen aylar ocak ve şubat, en sıcak geçen aylar ise temmuz ve ağustostur. Kastamonu'da yağışın aylara dağılımı oldukça düzenlidir. Kış dönemindeki yağışlar yıllık yağışın % 18'ini, yaz yağışları ise % 27'sini oluşturmaktadır Yağışların büyük bölümü ise bahar aylarında düşmektedir.

Kastamonu ili bitki örtüsü bakımından oldukça zengindir. Küre ve Ilgaz milli parkları ülkemizin gür ormanlık alanlarından. Bu ormanlarda başta kayın olmak üzere karaçam, sarıçam, göknar, karaağaç, akçaağaç ve kestane gibi ağaç türleri bulunmaktadır. Genelde Karadeniz kıyısı boyunca geniş yapraklı gür ormanlar varken iç kesimlerde yaprağını dökmeyen ormanlar bulunur. İlin % 58,5 i ormanlarla kaplıdır.

Kastamonu-Ankara	245 Km	Kastamonu-İstanbul	508 Km
Kastamonu-Karabük	112 Km	Kastamonu-Bolu	246 Km
Kastamonu-Çankırı	114 Km	Kastamonu-Zonguldak	271 Km
Kastamonu-Bartın	182 Km	Kastamonu-Samsun	310 Km
Kastamonu-Sinop	189 Km	Kastamonu-Çorum	196 Km

Kastamonu ili tarihi ipek yolu güzergâhlarının kavşak noktasında yer almaktadır. İlde demiryolu taşımacılığı bulunmamakla birlikte 2012 yılında açılan havaalanı ulaşımı geliştirmiştir. Karayolu taşımacılığı da bölgenin yüzey şekillerinden dolayı az geliştiği söylenebilir. Özellikle şehrin güneyindeki Ilgaz dağı iç kesimlerle ulaşımı zorlaştırmaktadır, ancak burada devam eden tünel yapım çalışmaları bittiğinde iç kesimlerle ulaşımın

rahatlaması beklenmektedir. Kastamonu'nun deniz kıyısındaki ilçelerinden İnebolu'da uluslararası, Cide, Abana, Çatalzeytin ilçelerinde de küçük tonajlı gemilerin yük alıp boşaltabilecekleri limanlar mevcuttur.

Merkez ilçeye birlikte 20 ilçesi ve 1072 köyü bulunan Kastamonu'nun genel nüfusu, 2014 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sayımlarına göre 368.907 olarak belirlenmiştir. Şehir merkezinin nüfusu ise 103. 724 dür (TUİK). Ekonomisi daha çok tarım ve hayvancılığa dayalı olan Kastamonu'da orman ürünleri sanayi bulunmaktadır.

Kastamonu isminin nerden geldiğiyle ilgili pek çok bilgi ve rivayet bulunmakla birlikte "Kastamonu" adının, bölgenin ilk oturanlarından olan Gasgalar' a ve bölgede var olduğunu söylenen "Tumanna" şehrine dayandırılması, daha mantıklı ve inandırıcı gelmektedir (Baydil ve İbret,1999, 5). Arap coğrafyacıları eserlerinde şehri Kastamuni, Tamuni, olarak adlandırmışlar, batılılar ise şehre Constannes, Casstimana ve Kastamboli şeklinde yer vermişler, Osmanlı eserlerinde Kastamoni ismi kullanılmıştır. (Kankal, 2004, 1)

Kastamonu ve havalisi eski çağlarda Hititler, Frigler, Kimmerler, Lidyalılar ve Persler gibi değişik güçlerin elinde bulunmuş, M.S. 330'lu yıllara kadar Roma imparatorluğu hakimiyetinde kalmıştır. Daha sonra Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu' nun egemenliği altına girmiştir. M.S. 626 da ise bir süreliğine Sasaniler'in hakimiyetine girmiştir. (Yakupoğlu, 2009,16)

Kastamonu şehri diğer Anadolu şehirleri gibi 1071 Malazgirt savaşından sonra Anadolu'nun kapılarının Türklere açılmasıyla birlikte Türklerin hakimiyetine girmeye başlamıştır. 1084 yılında Sinop'u ele geçiren Emir Karatekin, Kastamonu ve Çankırı'yı da içine alan bir beylik kurmuştur (Turan, 1993, 67). Fakat burada Türk hakimiyetinin yerleşmesi bir asırdan fazla bir zamanda mümkün olabilmıştır (Tosunoğlu, 1993,7).

Türkiye Selçukluları ve Danişmentliler eliyle Kastamonu ve havalisinin fethi, XI-XIII. Yüzyıllar zarfında tamamlanmıştır (Yakupoğlu, 2009,15). Şehrin kesin olarak Osmanlı hakimiyetine girmesi Fatih Sultan Mehmed'in Amasra'nın fethiyle başladığı, Kuzey Anadolu hareketi

esnasında 1460-61 yıllarında Kastamonu ve Sinop'u almasıyla gerçekleşmiş ve burası bir sancak haline getirilmiştir. (Kankal, 2004, 3)

2.2.Kastamonu'nun Turizm İmkânları

Kastamonu'nun turizm imkânları ve çeşitliliği yönüyle oldukça zengin olduğu görülmektedir. Tarihi boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapmasıyla birlikte bu medeniyetlere ait birçok eseri bünyesinde barındırmaktadır. Höyükler, Tümülüsler, camiler, medreseler, hanlar, hamamlar, külliyeler, imaretler, gibi pek çok tarihi ve kültürel eserler Kastamonu'nun turistik değerini artırmaktadır. Kastamonu "Evliyalar Şehri" olarak da anılmaktadır birçok alim ve evliyanın türbe ve mezarları bulunmaktadır (Yaman, 2003, 13).

Kastamonu ilinin yaklaşık 135 km.'lik bir sahil şeridi bulunmaktadır. Burada Cide, İnebolu, Abana ve Çatalzeytin gibi ilçelerin kıyılarında geniş kıyı kumulları bulunmaktadır. Buralar deniz turizmine müsait alanlardır. Ayrıca bu kıyılar bozulmamış doğası ile yeşil ile mavinin bütünleştiği Türkiye'nin nadir yerlerindedir (İbret, 2004,160).

İçerisinde bulundurduğu doğal ya da bilimsel özellikler sebebiyle kanunla belirlenmiş alanlar koruma altına alınarak "Milli park" olarak ilan edilir. Kastamonu'da Ilgaz ve Küre Milli parkları bulunmaktadır. Özellikle Ilgaz'da yer alan "Kış sporları turizm merkezi" ülkemizin önemli kayak merkezlerinden biridir. Kayak merkezinde 800 m. ve 1500 m. uzunluğunda iki adet kayak pisti, özel ve resmi kuruluşlara ait otel ve tatil köyleri bulunmaktadır.

İl, doğa turizmi açısından da büyük bir potansiyele sahiptir. Mağaralar, yaylalar, kanyonlar, zengin flora ve fauna varlığı, ayrıca el sanatları, halk oyunları, geleneksel mutfacı, konakları, anıtları, müzeleri, sağlık ve spor turizmi için uygun alanları ilin diğer turizm zenginliklerindedir.

2.3. İnanç Turizmi Bakiminden Kastamonu Şehrinin Önemi

Kutsal yerlerin bu dinlere mensup turistlerce ziyaret edilmesinin, turizm olgusu içerisinde değerlendirilmesi “inanç turizmi” olarak tanımlanmaktadır (Sargın, 2006,3). Anadolu tarih boyunca farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış ve farklı inançlara sahip kültürler burada zengin bir çeşitlilik oluşturmuştur. Geçmişinden gelen bu zenginlikle, ülkemiz hem yerel inançlara, hem de 3 büyük semavi dine ait kutsal kabul edilen pek çok esere sahiptir.

Anadolu’da önemli inanç turizmi merkezleri denildiğinde İstanbul, Konya, İznik, Antakya ve Şanlıurfa akla gelen ilk şehirlerdir. Bu şehirlere, özellikle sahip olduğu İslam inanç eserleriyle Kastamonu da dahil edilmelidir (İbret, vd. 2012).

Kastamonu Anadolu'nun Türkleşme süreci içerisinde Türklerin ilk olarak gelip yerleştiği yerlerdendir. Anadolu Malazgirt savaşıyla sadece Türkleşme süreci değil aynı zamanda bir İslamlaşma sürecine de girmiştir. Bunun neticesinde Anadolu’nun pek çok yerinde olduğu gibi, Kastamonu’da da ilk Türk-İslam eserleri verilmiştir.

Şehir kısa süre içerisinde bir kültür ve inanç merkezi olmuş; Selçuklu, Çobanoğulları (Atabeyler), Candaroğulları ve Osmanlı dönemlerinde çok sayıda dinsel yapı inşa edilmiş bu da günümüzde şehrin inanç turizmi yönüyle zengin bir potansiyelinin olmasını sağlamıştır. Özellikle şehrin “Evliyalar kenti” olarak adlandırılması boşuna değildir. Kastamonu’da bulunan sayısız türbe ve mezarlar bu nitelemenin haklılığını doğrulamaktadır.

2.4. Kastamonu Şehrinde Külliye, Cami ve Mescitler

Kastamonu'nun Türkler için Anadolu'da ilk yerleşim yerlerinden biri olması, beraberinde sosyal ve dini ihtiyaçların karşılanacağı eserlerin yapımını zorunlu hale getirmiştir, böylece bu yapıların zaman içerisinde çoğalarak şehrin değişik yerlerinde arttığı görülmektedir. Bu yapıların başında külliye, cami ve mescitler gelmektedir.

KASTAMONU ŞEHRİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ

Cami Arapça cem, kökünden türemiş “toplayan, bir araya getiren” anlamına gelmektedir. Başlangıçta sadece cuma namazları kılınan büyük mescitler için kullanılan el-mescüdü’l-cami (cemaati toplayan mescit) tanımlamasının kısaltılmış halidir (TDVİA, 1993, 46). Müslümanların bir araya gelerek ibadet ettikleri hem dini hem de sosyal yapılardır.

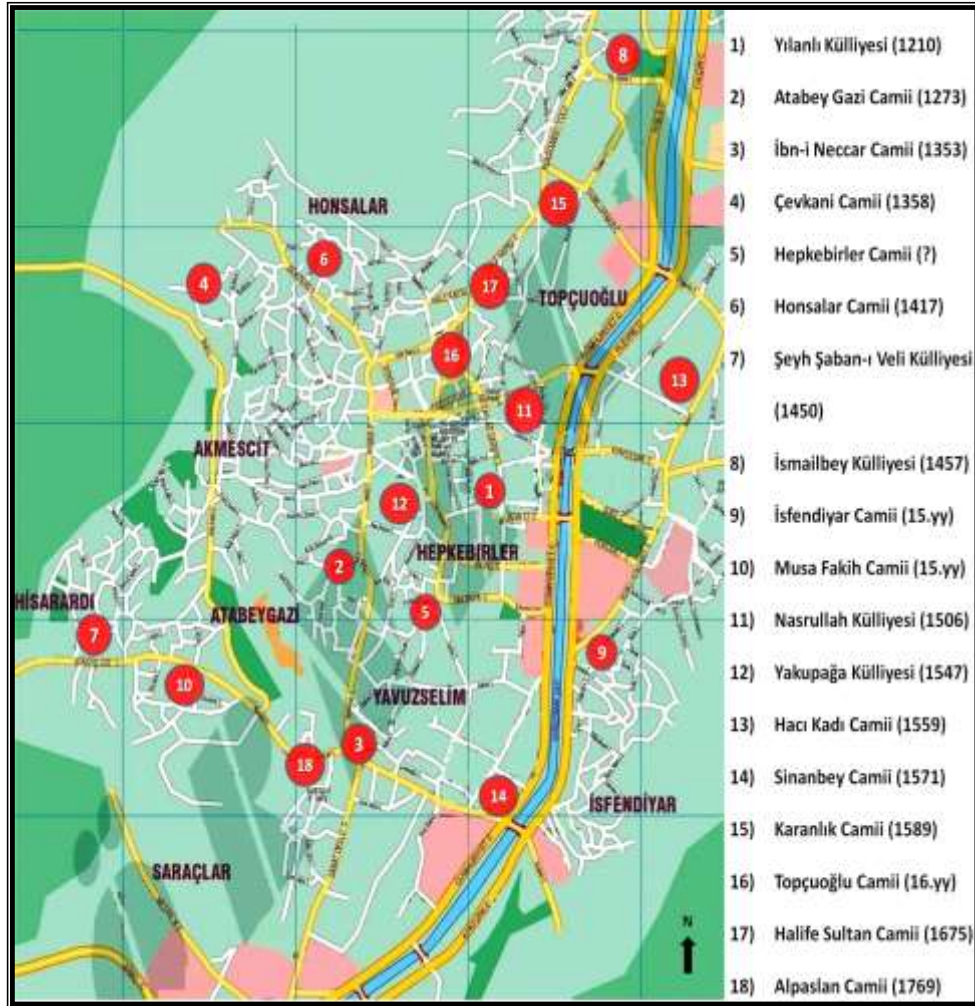
Tablo 2: Kastamonu il merkezinde bulunan camii, mescit ve külliyeler

CAMİİ VE MESCİTLER				
Selçuklu ve Çobanoğulları (Atabeyler) Dönemi	Candaroğlu Dönemi	Osmanlı Dönemi	KÜLLİYELER	
			Selçuklu ve Candaroğlu Dönemi	Osmanlı Dönemi
Akçasu Camii Atabey Gazi Camii Şeyh Ahmet Camii Yılanlı Camii	Adil Bey Camii Deveci Sultan Camii Hamza Ağa Camii Halil Bey Camii Honsalar Camii İbn-i Neccar Camii İbrahim Bey Camii İsfendiyar Bey Camii İsmail Bey Camii Mahmut Bey Camii Musa Fakih Camii Saray Camii	Abdülcebbar Camii, Abdürrezzak Camii, Ahmet dede Camii, Alacamescid Camii, Alpaslan Camii, Aycılar Camii, Baha Efendi Camii, Cebrail Camii ,Cebrail Camii, Çay Camii, Çevkani Camii, Ferhat Paşa Camii, Hacı Dede Camii, Halife Sultan Camii, Hasan Çelebi Camii, Hasan Efendi Camii, Hepkebirler Camii, Kazancılar Camii, Kubbeli Mescidi, Küpciğez Camii, Molla Said Camii, Nasrullah Camii, Korkoroğlu Mescidi, Rüstem Paşa Camii, Safalan Camii, Saraçlar Camii, Saray Camii, Server Camii, Sinan Bey Camii, Şeyh Şaban-ı Veli Camii, Tabaklar Camii, Topçuoğlu Camii, Yakupağa Camii	Yılanlı Külliyesi, İsmail Bey Külliyesi,	Nasrullah Külliyesi, Şeyh Şaban-ı Veli Külliyesi, Yakup Ağa Külliyesi,
Kaynak: Çifçi, Behçet, Kankal, Güzey, İl Turizm Envanteri				

Mescitler ise camilerden daha küçük yapılardır. Külliyeler ise genelde bir cami etrafında, bazen de medrese, ticari bir yapı veya türbe çevresinde şekillendiği, değişik fonksiyonlardaki birkaç yapının bir arada yer almasıyla oluşan binalar topluluğudur(TDVİA, 2002, 542). Külliyeler cami ile birlikte medrese, imaret, sebil, kütüphane, hastane, türbe, şadırvan, kervansaray, hamam gibi yapıları barındırmaktadır.

Kastamonu şehrinde Selçuklu, Çobanoğulları (Atabeyler), Candaroğlu ve Osmanlı dönemlerine ait pek çok cami, mescit ve külliyeler bulunmaktadır. Bunlar dönemlerine göre aşağıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 2). Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi şehirde farklı dönemlere ait çok sayıda cami, mescit ve külliyeler olduğu görülmektedir. Bu yapıların büyük kısmı

günümüze kadar ulaşmış ve bugünde amacı doğrultusunda kullanılmaya devam etmektedir. Bu cami ve külliyelerin şehrin geneline dağılmış bir durumdadır (Şekil.2).



Şekil 2: Kastamonu Şehrindeki önemli tarihi külliye ve camiiler

Kaynak: (www.kastamonu.gov.tr/sehir_plani.asp)'den uyarlanmıştır.

2.5.Selçuklu, Çobanoğulları (Atabeyler) ve Candaroğlu Dönemi Eserleri

1084 yılında Emir Karatekin Kastamonu'yu da sınırları içerisine alan bir beylik kurmasıyla burada Türk hakimiyeti başlamış, ancak uzun süren mücadeleler sonucunda ele geçirilen şehirde, kısa süre içerisinde, ilk yapılar inşa edilmiş, böylece ilk Türk-İslam eserleri bu dönemde verilmeye başlanmıştır. Bu dönemdeki önemli eserlerden bazıları hakkında aşağıda kısaca bilgi verilmiştir

Yılanlı Külliyesi: Bugünkü Küpcügez mahallesinde bulunmaktadır. Külliye, Darü's-şifa, cami, imaret, şadırvan, türbe ve kütüphaneden oluşmaktadır. Külliye Abdülkadir Geylani Hazretlerinin dördüncü oğlu Abdülfettah-ı Veli tarafından M. 1210 yılında kurulmuştur. Abdülfettah-ı Veli Bağdat'tan bu havaliyi irşada memur olarak görevlendirmiştir, Selçukluların Kastamonu'yu Bizanslılardan tekrar geri almalarından sonra buralara gelip yerleşmiş olsa gerektir. (Behçet, 1998, 52) türbesi caminin doğu tarafında bulunmaktadır.

Külliyenin unsurları kesme ve moloz taştan, çatıları ahşap örtülü olarak inşa edilmiştir. 1827 yılındaki yangından sonra onarılmış bazı bölümleri yeniden yapılmıştır, bu yangında tamamen hasar gören Darü's-şifadan günümüze taş işlemeli giriş kapısı kalmıştır.

İsmail Bey Külliyesi:

Candaroğlu hükümdarı İsmail Bey (1443-1460) tarafından Şehinşah kayası üzerine yaptırılmıştır. Bu kayanın doğu tarafında roma döneminden kalan kaya mezarları bulunmaktadır. Külliye; cami, medrese, şadırvan, devehanı (Kervansaray), hamam, imaret ve türbeden oluşmaktadır (Kankal, 2004, 321).

Atabey Gazi (Kırk Direkli) Camii:

Şehrin bilinen en eski camisidir. Kastamonu'da hüküm süren atabeyler döneminde yaptırıldığı bilinmekle beraber hangi atabey tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir ancak Muzaffereddin Yavlak Arslan'ın 1273'te

yaptırmış olduğu tahmin edilmektedir. (Kankal, 2004, 299) Şehre hakim bir mevkide, keleye sırtını dayamış olan cami, kalenin teslim alındığı günün cuma olması sebebiyle, buradaki kilisenin camiye çevrilerek hutbe okunup cuma namazı kılındığı rivayet edilmektedir (Çifci, 2006,81-83). Kesme ve moloz yaştan yapılmış olup ahşap tavan ve bu tavanı ayakta tutan 40 ahşap direktten müteşekkildir. Burası fetih camii olduğu için günümüzde de kimi zaman, cami imamı cuma hutbesi vermek için minbere kılıçla çıkmaktadır.

İbn-i Neccar (Eli Güzel) Camii:

Kalenin güneydoğu eteklerinde 1353 yılında kesme taştan yapılmıştır. Caminin dışındaki taş işlemeciliği motifler ve kuş yuvaları dikkat çekicidir. Özellikle ahşaptan tamamen oyma olarak yapılmış kapısı dikkat çekicidir (Çifci, 2006, 90-92).

Kasaba Köyü (Mahmut Bey) Camii:

Şehre 18 km. mesafedeki bu camii 1366 yılında Candaroğlu hükümdarı emir Mahmut Bey tarafından yaptırılmıştır. Moloz taş duvarların çevrelediği caminin tabanı ve tavanı ahşaptır mihrabı alçı işlidir. Ahşap tavan ile iki katlı mahfiller, kök boyadan yapılmış süslemelerle bezenmiştir (Yaman, 2003,53). Caminin ahşap çatısı bindirme tekniğiyle yapılmış ve camide hiç çivi kullanılmamıştır

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Mahmutbey Camii'nin UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'ne alınması için yapılan başvuru sonucu 2014 yılında cami bu listeye dahil edilmiştir.

2.6.Osmanlı Dönemi Eserleri

Kastamonu'nun kesin olarak Osmanlı hâkimiyetine girmesi Fatih Sultan Mehmet zamanında 1461 yılında gerçekleşmiştir. Bir süre sonra Fatih'in oğlu şehzade cem buraya vali olarak atanmış, böylece Kastamonu Osmanlı şehzadelerinin valilik yaptığı vilayetlerden birisi olmuştur (Yakupoğlu,2009, 58). Kastamonu 460 yıl Osmanlı devletine bağlı olarak kalmış ve bu dönemde birçok imar faaliyetinde bulunulmuş, kültür, sanat merkezi haline gelmiştir (Yaman,2003,6). Kastamonu'daki tarihi eserlerin

ekserisi Osmanlı dönemine aittir. Bu dönemdeki önemli eserlerden bazıları şunlardır;

Nasrullah Kadı Külliyesi:

1506 yılında Nasrullah kadı tarafından yaptırılmış, zamanla çeşitli ilavelerle genişletilmiştir. Şehrin merkezinde, cami, şadırvan, köprü ve medresesiyle oldukça özel bir yere sahiptir. Kesme taştan 6 kubbeli camisi, şadırvanı ve köprüsü Nasrullah kadı tarafından yaptırılmış, daha sonraki cami genişletilerek 9 kubbeye çıkarılmış, 1746 yılında Reis-ül Küttap Hacı Mustafa efendi tarafından caminin kible tarafına Münire Medresesi ve kütüphane binası ilave edilmiştir. Medrese 23 odalı ve her odada 10-12 öğrenci kalacak şekilde inşa edilmiş günümüzde el sanatları çarşısı olarak kullanılmaktadır. Yine bu medreseyle beraber külliye içerisinde Numaniye ve Tefikiye medreseleride yer almaktadır (Çıfci, 2006, 8-24).

Nasrullah Caminin Milli Mücadele tarihimizdeki yeri oldukça önemlidir. Milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy kurtuluş savaşına destek için burada vaazlar vermiş, aynı zamanda İstiklal Marşımız mecliste kabul edilmeden önce ilk defa burada okunmuştur.

Şeyh Şaban-ı Veli (Hz. Pir) Külliyesi:

Kastamonu şehrinin en önemli inanç turizmi merkezidir. Seyyid Sünneti Efendi tarafından oluşturulmaya başlanan külliye, bugün Hisarardı isimli semtte yer almakta ve cami, türbe, şadırvan, asa suyu, kütüphane ve dergâh evlerinden oluşmaktadır (Fotoğraf 1).

Şeyh Şaban-ı Veli (1471-1569) Kastamonu Hanönü ilçesinde doğmuştur. İstanbul'da gerekli tahsilini tamamladıktan sonra "icazetname" olarak geri Kastamonu'ya dönerken, Bolu'da bulunan Şeyh Hayrettin Tokadi'yi ziyaret etmiş ve 12 yıl yanında kalarak Kastamonu'ya dönmüş ve burada vefatına kadar irşad vazifesi yapmıştır. Şeyh Şaban-ı Veli halveti tarikatının Şabaniye kolunun kurucusu olarak bilinmektedir. Külliyenin kitabesinde yazılı olan "Mevlana ve Hacı Bektaş-ı veli ile birlikte Anadolu'nun üç sacayağından biri" nitelemesi Şeyh Şaban-ı Veli'nin önemini göstermektedir (Behçet, 1998, 105; Zengin, 2002, 71-73).



Fotoğraf 1: Şeyh Şaban-ı Veli (Hz. Pir) Külliyesinden bazı görüntüler

Şeyh Şaban-ı Veli külliyesi içerisinde bulunan yapılar büyük ölçüde 1450-1650 yılları arasında yapılmıştır. Külliye içerisindeki cami ilk olarak Seyyid Sünneti Efendi (ö.1469) tarafından yaptırılmış, bugünkü durumuna 1580 yılında getirilmiştir. Yapımında kesme ve moloz taş, taban ve tavanında ahşap kullanılmıştır, caminin en dikkat çeken özelliği külliyenin halveti dergahı olmasından dolayı arka kısımda yer alan halvet odalarıdır. Türbe, Şeyh Şaban-ı Veli'nin vefatından 7 yıl sonra başlanmasına rağmen çeşitli nedenlerle yapımı 1615 tarihinde tamamlanabilmiştir. Türbe kesme taştan, kare planlı ve tek kubbeli olarak inşa edilmiştir, içinde 16 ahşap sanduka bulunmakta bunlardan ortada bulunan büyük olanı Şeyh Şaban-ı Veli'ye aittir. (Çifci, 2006, 27-34). Türbenin yanında bulunan asa suyu hem tat hem de kokusu “zemzem” suyuna benzediğinden dolayı, halk tarafından şifalı olarak kabul edilmektedir.

KASTAMONU ŞEHRİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ

Tablo 3: Şeyh Şaban-ı Veli Müzesi Ziyaretçi Sayıları	
Yıl	Ziyaretçi Sayısı
2007 (Haziran-Aralık)	35.248
2008	78.425
2009	82.858
2010	89.408
2011	90.569
2012	84.163
2013	133.727
2014	141.327
Kaynak: Şeyh Şaban-ı Veli Vakıf Müzesi Müdürlüğü	

Külliyenin kuzeyinde bulunan iki konaktan biri bugün vakıflar genel müdürlüğüne bağlı müze olarak kullanılmaktadır. 2007 Haziran ayından itibaren hizmet vermeye başlayan müze ziyaretçi sayılarını sürekli artırmış, ancak 2012 yılında küçük bir düşüş yaşamasına rağmen 2013 ve 2014 yılında artış devam etmiştir (Tablo 3).

Şeyh Şaban-ı Veli'nin 450. ölüm yıldönümü olan 2019 yılının “Şeyh Şaban-ı Veli Yılı” olarak ilan edilmesi için UNESCO nezdinde çalışma ve girişimler yapılmaktadır.

Yakup Ağa Külliyesi:

Kanuni Sultan Süleyman'ın hazine reisi Yakup Ağa tarafından 1547 yılında yaptırılmıştır. Osmanlı mimarisinin güzel bir örneği olarak Cami, medrese, sıbyan mektebi, imaret mutfağı ve misafirhaneden oluşmaktadır (Kankal, 2004, 337). Şehre hakim bir tepeye kurulu olan külliye 2007 yılına kadar camisi hariç harabe bir durumdaydı, yapılan restorasyon çalışmalarıyla yeniden ayağa kaldırılmış ve günümüzde de turistik amaçlı olarak kullanılmaktadır.

Sinan Bey Camii:

Kastamonu'da sancak beyliği yapmış olan Koca Sinan Paşa tarafından 1571 yılında yaptırılmıştır. 10 metre uzunluğunda, 12 metre genişliğindedir. (Behçet, 1998, 96). Cami sade kesme taştan, kapı kemerli

renkli mermerden geçme tekniğiyle, ahşap kapısı kabartma ve oyma tekniğiyle yapılmıştır.

2.7.Kastamonu Şehrinde Türbeler:

Türbe Arapça “türab” kelimesinden türemiş, ölünün gömülü bulunduğu mezarın üstüne yığılan toprak ve yapılan binaya verilen addır. (Çifçi, 2006, 165). Kastamonu’da pek çok türbe bulunmaktadır. Bu durumun ortaya çıkmasında şehrin tarihi dönemlerden beri önemli bir idari ve dini merkez olması etkili olmuştur.

Tablo 4: Kastamonu şehrinde bulunan türbeler			
KASTAMONU ŞEHRİNDE BULUNAN TÜRBELER			
Selçuklu ve Çobanoğulları (Atabeyler) Dönemi	Candaroğlu Dönemi	Osmanlı Dönemi	Cumhuriyet Dönemi
Abdül Fettah-ı Veli Türbesi, Aşıklı Sultan Türbesi, Atabey Gazi Türbesi, Deveci Sultan Türbesi, Hepkebirler Türbesi (Batı), Karanlık Evliya Türbesi, Maden Dede Türbesi, Muzaffereddin Gazi Türbesi, Müfessir Alaeddin Türbesi, Şeyh Ahmet Türbesi, Vehbi Gazi Türbesi,	Adil Bey Türbesi, Ahi Ali Baba Türbesi, Ahi Şorve Türbesi, Cemaleddin Efendi ve Kargaş Sultan Türbesi, Harmankaşı Türbesi, Hatun Sultan Türbesi, İbn-i Neccar Türbesi, İsmail Bey Türbesi, Mehmet Bey Türbesi, Musa Fakih Türbesi, Selçuk Hanım Türbesi, Süleyman Bey Türbesi, Süleyman Paşa ve İbrahim Paşa Türbesi, Şeyh Karaca Ahmet Türbesi,	Abdulcebbar Türbesi, Abdürrezzak Türbesi, Açıkbaş Sultan Türbesi, Ahmet Dede Türbesi, Ali Asgar Türbesi, Bayraklı Dede Türbesi, Benli Sultan Türbesi, Cebrail Efendi Türbesi, Çevkani Türbesi, Dai Sultan Türbesi, Dede Sultan Türbesi, Ferras Sultan Türbesi, Geyikli Sultan Türbesi, Göbelekzadeler Türbesi, Gümüşlüce Türbesi, Hacı Dede Türbesi, Hacı Hamza Türbesi, Halife Sultan Türbesi, Hayran Efendi Türbesi, Hepkebirler Türbesi (Doğu), Kalender Dede Türbesi, Karabaş-ı Veli Türbesi, Kara Mustafa Paşa Türbesi, Kesikbaş Türbesi, Molla Said Türbesi, Nasrullah Kadı Türbesi, Nevruz Sultan (Horoz) Türbesi, Hasan Efendi (Saçayaklı Sultan) Türbesi, Seyfi Dede Türbesi, Seyyid Sünneti Efendi Türbesi, Şeyh Mehmet Efendi Türbesi, Şeyh Mustafa Efendi Türbesi, Şeyh Mustafa Efendi (Kara Şeyh) Türbesi, Şeyh Mustafa Efendi (Pişkürü Zade) Türbesi, Şeyh Mustafa Efendi (Resul Zade) Türbesi, Taraklı Sultan Türbesi, Topçuoğlu Türbesi, İmidci Sultan Türbesi, Saçıla Sultan Türbesi, Toygar Murat Türbesi, Hacı Murat Veli Türbesi, Şeyh Mesut Türbesi, Şeyh Muhlisiddin Türbesi,	Ahmet Mahir Efendi Türbesi, Mehmet Feyzi Efendi Türbesi, Muhammed İhsan Efendi Türbesi
Kaynak: Çifçi, Behçet, Yakupoğlu, Zengin, İl Turizm Envanteri			

Selçuklulardan önceki İslam akınları sırasında şehit düşen bazı kahramanların, evliya mertebesine erişmiş zatların kabirleri ve Selçuklu,

KASTAMONU ŞEHRİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ

Çobanoğlu ve diğer beylikler devrinde defnedilen hükümdar, devlet adamı, ilim erbabı ve velilerin kabirleri (Yakupoğlu, 2009, 508). Şehrin muhtelif alanlarında bulunmakta ve çok sayıda yerli ve yabancı turist buraları ziyaret etmektedir. Kastamonu şehrinde bulunan belli başlı türbeler, dönemlerine göre aşağıdaki tabloda verilmiş ve şekilde de gösterilmiştir.(Tablo.4), (Şekil.3).



Şekil 3: Kastamonu Şehrindeki bazı türbeler

Aşıklı Sultan (Yanık Evliya) Türbesi:

Ne zaman kim tarafından yapıldığı bilinmeyen bu türbe, kümbet tarzında inşa edilmiştir. Türbenin içinde beş adet sanduka vardır. İskeletler sandukaların içindedir.2. Sandukada Mağripli Mehmet ağa, 3. sandukada Aşıklı Sultan metfundur, diğer sandukalardaki zatlar bilinmemektedir (Yaman, 2003, 56).

Türbede kitabe veya hakkında yazılı bir belge bulunmadığından Aşıklı Sultan hakkındaki bilgiler rivayetlere dayanmaktadır. Aşıklı Sultanın kaleyi almakla görevliyken şehit olan Türk ordusunun komutanı olduğu söylenmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında türbe bir yangın geçirir türbeden dilekte bulunan bir kişinin isteğinin olmaması üzerine türbeyi ateşe verir. Zamanın valisi gece uykusunda, “Ben yanıyorum, kalk yangını söndür!” hitabıyla uyanır. Gerçektende türbe yanmakta Aşıklı Sultanında ayakları alevler içerisinde, yangın söndürülür ancak Aşıklı Sultan’ın ayak kısmı yanmıştır. Bu olaya izafeten “Yanık evliya” olarak anılmaktadır. Yangının izleri günümüzde halen belirgindir (Çıfci, 2006, 168-171).

Kale kapısı semtinde bulunan bu türbenin en dikkat çekici özelliği Aşıklı Sultanın sandukasının ayak kısmının camekanlı olması ve buradan ziyaretçilerin şehidin çürümemiş olan bedeninin ayak kısmını görebilmeleridir.

Ata Bey Gazi Türbesi:

Kastamonu fatihi Atabey Gazi’nin (Muzaffereddin Yavlak Arslan) türbesidir. Atabey Gazi caminin bitişiğinde bulunmakta, yığma tuğladan inşa edilmiş, dıştan yuvarlak içeten ise sekiz köşelidir (Yaman, 2003, 56).

Hepkebirler Türbesi:

Aynı isimdeki caminin doğu tarafında “Samur Dede” isimli zat, batı tarafta ise “Kays-ül Hemedani Asgar” adındaki sahabenin kabirleri bulunmaktadır. Rivayete göre Kays-ül Hemedani Asgar İstanbul’da meftun bulunan Eyüp El Ensari ile beraber Anadolu’ya gelmiş ve Kastamonu’da kalmıştır. O dönemde buranın Müslüman olmadığı bilinmektedir bu yüzden

bu zatin irşad maksatlı kalabileceği tahmin edilmektedir (Çifci, 2006, 177-178., Yaman, 2003, 57).

2.8.Kastamonu Şehrinde Kültür Turizmi

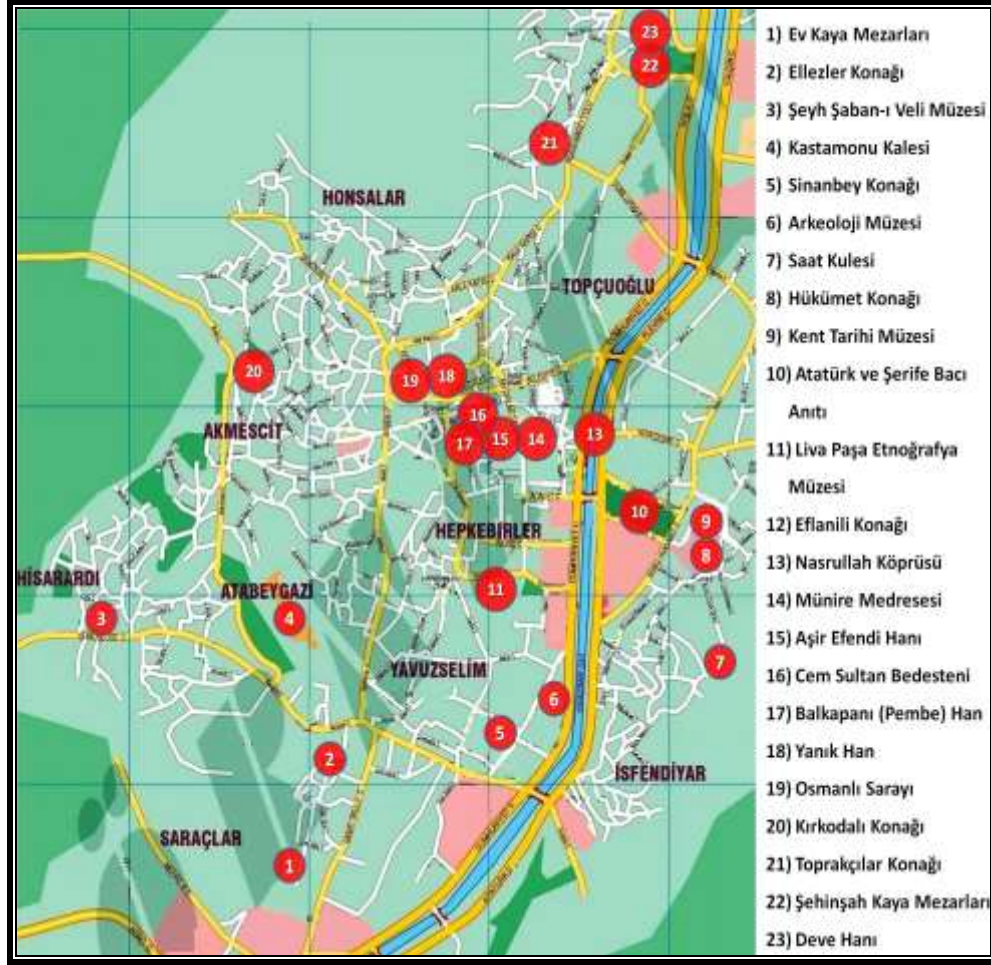
Kültür kavramının barındırması olduğu özelliklerinden dolayı, birçok turist, toplumlara ait kültürleri tanıma isteği içinde seyahat etmektedir. Turistlerin bu farklı kültürleri görüp tanımak için yaptıkları seyahat ve konaklamalar “kültür turizmi” olarak adlandırılmaktadır. (Uygur ve Baykan, 2007, 33). Her millet kendi kültürel birikimi çeşitli eserlere yansır ve o millete ait bazı özellikler bu eserlerde görülebilir, böylece bu eserler geçmişten günümüze bir köprü oluşturduğu gibi aynı zamanda o milletin ortak değerlerine de katkı sağlar. İşte bu kültürel farklılıklar günümüzde farklı millete ait olan insanların dikkatini çekmekte ve farklı kültürlerle olan ilgi artmaktadır.

Kültürel turizmin ürünleri geçmiş ve günümüze ilişkin olarak farklılaşmaktadır. Geçmiş medeniyetlere ilişkin kalıntılarla birlikte, yaşam biçimleri, gelenek, görenekler, festivaller, müzik ve eğlence türleri, el sanatları, yemek türleri ve alışkanlıkları kültürel turizmin en önemli ürünleri arasında küreselleşen dünyada giderek önem kazanmaktadır (Emekli, 2006, 56). İşte önem kazanan kültür turizmi yönüyle, Kastamonu'nun mevcut turizm potansiyeli, şehri ziyarete gelenlerin beklentilerini karşılayacak durumdadır (Tablo 5).

Kültür turizminin öneminin artmasıyla birlikte, Kastamonu Eski çağ dönemlerinden, cumhuriyetimize kadar geçen sürede, farklı medeniyetlere ev sahipliği yaptığından, pek çok kültürel eserleri bünyesinde barındırmaktadır. Çeşitli kültürel çekimlere sahip olan şehir; tarihi eserleri, doğal güzellikleri, sanatsal ve mimari özellikleriyle kültür turizmi potansiyelinin oldukça yüksek olduğu şehirlerimizden biridir. Kastamonu bu durumla adeta bir açık hava müzesi özelliği göstermektedir.

<i>Tablo 5: Kastamonu'da bulunan bazı tarihi eserler ve kültürel etkinlikler</i>			
Eserler	Selçuklu ve Çobanoğulları (Atabeyler) Dönemi	Candaroğlu Dönemi	Osmanlı Dönemi
Hanlar ve Kervansaraylar	Atabey Hanı	Deve Hanı, İsmail Bey (Kurşunlu) Hanı,	Acem Hanı, Aşir Efendi Hanı, Balkapanı (Pembe) Han, Sarının Hanı, Yanık Han, Cem Sultan (Karanlık) Bedesteni
Hamamlar	Frenkşah Hamamı, Vakıf Hamamı,	Bey Hamamı, Ilısu Hamamı, İsmail Bey Hamamı, Kale Hamamı	Araba Pazarı Hamamı, Çifte Hamam, Dede Sultan Hamamı, Ferhat Paşa Hamamı, Gölköy Hamamı, Hisarardı Hamamı, Saray Hamamı, Yeni Hamam,
Müzeler	Kastamonu Arkeoloji Müzesi, Liva Paşa Etnoğrafya Müzesi, 75. yıl Cumhuriyet Evi, Şeyh Şaban-ı Veli Vakıf Müzesi, Valilik Kent Tarihi Müzesi, Vedat Tek Anı, Sanat ve Restorasyon Merkezi,		
Anıtlar	Şehit Şerife Bacı ve Atatürk Anıtı, Saat Kulesi, Şehitler Anıtı,		
Arkeolojik Alanlar	Kastamonu Kalesi, Pompeipolis, Ginolu, Gideros		
Kaya Mezarları	Ev Kaya Mezarları, Şehinşah Kaya Mezarları,		
Konaklar- Evler	Konyalı Konağı, Sepetçioğlu Konağı, Kırkodalı Konağı, Mazlumcular Konağı, Ellezler Konağı, Eflanili Konağı, Sirkeli Konağı		
İdari Yapılar	Kastamonu Hükümet Konağı, Tahir Efendi (Osmanlı) Konağı, Abdurrahman Paşa İdadisi, Memleket Kütüphanesi		
Festivaller, Etkinlikler	Atatürk'ün Kastamonu'ya Gelişi, Şapka ve Kıyafet İnkılabı Kutlamaları Şeyh Şaban'ı Veli ve Kastamonu Evliyalarını Anma Haftası Türk Dünyası Günleri -Uluslararası Taşköprü Kültür ve Sarımsak Festivali Geleneksel Kar Ve Kızak Festivali- Abana Kültür, Sanat Ve Deniz Şenlikleri		
Kaynak: Çiğçi, Behçet, Kankal, İl Turizm Envanteri			

KASTAMONU ŞEHRİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ



Şekil 4: Kastamonu'daki bazı tarihi ve turistik alanlar

2.9.Kastamonu Müzeleri

Kastamonu'da 5 adet müze bulunmaktadır. Bu müzelerde arkeolojik kazılarla elde edilen eserlerin yanı sıra, çeşitli etnografik ve mimari eserler, ayrıca diğer kültürel ve manevi değeri olan eser sergilenmektedir

Kastamonu Arkeoloji Müzesi: Mimar Kemalettin Bey tarafından ittihat ve terakki cemiyeti binası olarak yapılan tarihi bina aynı zamanda 1925 yılında Atatürk'ün şapka inkılabıyla ilgili tarihi nutkuna da ev sahipliği yapmıştır. Müzede tarih öncesi devirlerden Roma, Bizans, Candaroğulları beyliği ve Osmanlı dönemine ait 1631 arkeolojik eser ile 31.258 adet sikke sergilenmektedir (İl Kültür Turizm Müdürlüğü Brifing Raporu)

Liva Paşa Etnografya Müzesi: 1881 yılında tamamlanan ve daha sonra kamulaştırılarak müzeye çevrilen konakta gelin yatak odası, oturma odası, başoda, günlük oda, misafir odası, günlük oda gibi bölümlerden oluşmaktadır. Ayrıca Kastamonu el sanatlarını yansıtan; ahşap eserler, dokumacılık, giysi ve silah, baskıcılık, kunduracılık, semer-koşum, urgancılık, bakırcılık gibi el sanatı ürünleri teşhir edilmektedir. Müzede 6148 adet etnografik eser bulunmaktadır.

Şeyh Şaban-ı Veli Vakıf Müzesi: Müzede vakıflar genel müdürlüğüne bağlı cami ve mescitlerden elde edilen tarihi eser niteliğindeki eşyalar, halı ve kilim örnekleri, el yazması Kuran-ı Kerimler, yazma eserler, hat levhaları, şamdan ve kandiller, Hz. Pir şeyh Şaban-ı Veli'nin özel eşyalarıyla dini, tarikat eşyaları sergilenmektedir.

Valilik Kent Tarihi Müzesi: Hükümet konağı alt katında 2002 yılında açılan müzede Kastamonu'ya ait tarihi ve kültürel eserler sergilenmektedir. Türkiye'nin ilk kent tarihi müzesi olan müze Kastamonu Valiliği tarafından oluşturulmuştur. Kastamonu'nun kentleşme süreci içerisindeki gelişmelerini fotoğraf, grafik ve çeşitli objelerle ziyaretçilerine sunan müze içerisinde 1904 yılına ait Anadolu'nun ilk el yapımı konsol piyanosu Kastamonu sanayi nefise mektebinde 1907 yılında yapılan 40m karelik halı gibi nadir eserlerde sergilenmektedir (kastamonu.gov.tr).

KASTAMONU ŞEHRİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ



Fotoğraf 2: Kastamonu'nun bazı tarihi eserleri

3.KASTAMONU ŞEHRİNİN TURİZM FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLESİ

Kastamonu, doğal ve kültürel değerler açısından zengin bir yerleşim alanıdır. Küre dağları, bir milyon yıllık Ilgarini Mağarası, dünyaca ünlü Valla Kanyonu, Ilgaz Dağı, kaya mezarları, Osmanlı-Türk sivil mimarisine ait tarihi konakları, Selçuklu ve Osmanlı dönemine ait tarihi ve mimari özellikleri olan diğer değerleri ile turizm potansiyeli büyük olan bir yerdir. Özellikle Ilgaz Dağındaki turistik yatırımlarla birlikte 2000'li yılların başından itibaren bölgeye yönelik turizm hareketlerinde gözle görülür bir artış olmuştur (Gürbüz, 2005, 78).

Kastamonu'da 1754 adet tescilli kültür varlığı bulunmaktadır. Bu kültür varlıklarının dağılımı şu şekildedir.

Askeri Yapılar	7
Dini ve Kültürel Yapılar	349
İdari Yapılar	27
Sivil Mimari Örnekleri	1.268
Arkeolojik Sit	84
Doğal Anıtlar	8
Kentsel Sit	5
Doğal Sit	5
Tarihi Sit	1
Toplam	1.754
Kaynak: İl Kültür Turizm Müdürlüğü 2014	

Kastamonu'ya gelen turistlerin büyük bir kısmı mutlaka şehir merkezini ziyaret etmekte ve belli başlı tarihi ve kültürel öğeleri görmektedirler. Kastamonu'da bakanlık belgeli 11 otel (yatak kapasitesi 858), Belediye belgeli 71 otel (yatak kapasitesi 3.031), 17 kamu tesisi (yatak kapasitesi 2.064), 9 adet Eko turizm tesisi (yatak kapasitesi 1.158) ve 3 turizm seyahat acentesi vardır.

TESİS	SAYISI	ODA SAYISI	YATAK SAYISI
Bakanlık Belgeli Tesis	11	341	858
Yerel Yönetim Belgeli Tesis	71	1.288	3.031
Kamu Tesisleri	17	650	2.064
Eko Turizm Tesisleri	9	489	1.158
TOPLAM	108	2.768	7.111
Kaynak: İl Kültür Turizm Müdürlüğü 2014			

Kastamonu'ya gelen turistlerin büyük kısmı ferdi imkânlarla gelmektedir. Ancak son yıllarda çevre illerden grupların düzenledikleri günü birlik organizasyonların sayısında da artış görülmektedir. Özellikle ulaşım yolları üzerinde olması sebebiyle Karadeniz turları düzenleyen acentelerin uğrak yerlerinden olması da şehre gelen yerli turist sayısını artırmaktadır. Kastamonu'daki Otellerin konaklama istatistikleri incelendiğinde yerli turistlerin konaklama sayısının devamlı olarak arttığı görülmektedir. Bu duruma karşılık, Kastamonu'ya gelen yabancı turist sayısı oldukça az olup

KASTAMONU ŞEHİRİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ

yıllara göre dalgalanmalar göstermiştir, ancak son yıllarda hızlı bir artış eğilimine giren yabancı turist sayısında 2013 yılındaki artış oldukça dikkat çekicidir.

Tablo 8: Otel konaklama istatistiği

Yıllar	Otel Konaklama İstatistiği (Kişi)		
	Yerli	Yabancı	Toplam
1998	17 779	437	18 216
1999	19 425	209	19 634
2000	19 190	473	19 663
2001	22 225	275	22 500
2002	87 453	441	87 904
2003	88 868	729	89 597
2004	94 490	1079	95 569
2005	136.979	1.093	138.072
2006	182.380	3.313	185.693
2007	208.998	1.487	210.485
2008	212.709	3.720	216.429
2009	248.636	3.766	252.402
2010	282.111	2.823	284.935
2011	364.940	4.212	369.152
2012	396.767	7.250	404.017
2013	405.151	25.606	430.757
2014	443.839	11.345	455.184

Kaynak: İl Kültür Turizm Müdürlüğü

Kastamonu'ya günü birlik gelen ziyaretçilerin büyük kısmı sadece şehir merkezinin tarihi ve turistik yerlerini ziyaret etmekte diğer alternatif turizm imkânlarından faydalanmamaktadır. Bu durumda insanların bu imkânlardan yeteri kadar haberinin olmaması da etkilidir. Bunun için Kastamonu'nun tanıtımına ilgili kurum ve kuruluşlarca ağırlık verilmelidir. Gerekli rehberlik hizmetleri de sağlanarak ile gelen yerli ve yabancı turistlerin tüm alternatif turizm imkânlarından faydalanması sağlanmalı, böylece gelen turistlerin günü birlik geziden daha çok burada kalmaları da sağlanmalıdır. Fakat şehirdeki yetersiz turizm tesisleri teşviklerle iyileştirilmeli ve yeni yatırımların yapılması sağlanmalıdır.

Kastamonu şehrinde tasavvufi olarak yaşadıkları dönemde pek çok insanı etkilemiş zatlara türbeleri de oldukça fazla ziyaretçi çekmektedir.

Özellikle Şeyh Şaban-ı Veli türbesi ve müzesi tıpkı Konya'daki Mevlana müzesi gibi ulusal ve uluslararası alanda ziyaretçi çekmeye adaydır. Mevlana hoşgörüsü içerisinde nasıl “*Gel, gel, ne olursan ol yine gel, İster kâfir, ister mecusi, ister puta tapan ol yine gel, Bizim dergâhımız, ümitsizlik dergahı değildir, Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da yine gel.*” Diyerek âşıkları davet ettiği gibi Şeyh Şaban-ı Veli’de “*Âşıkânın Kâ'be'sidir bu makam. Kim ki nakıs gelse bunda olur tamâm*” diyerek kendi asrında aynı geleneği devam ettirmiştir.

SWOT/GZFT analiz yöntemi ile Kastamonu'nun turizm potansiyelinin güçlü yönleri, fırsatlar, zayıf yönleri ve tehditleri şu şekilde belirtilebilir:

Güçlü Yönleri: Kastamonu genelinde tarih, kültür, sanat eserleri ve doğal güzelliklerin bulunması. İnanç turizmine ait unsurların oldukça fazla olması. Tarihi ve kültürel eserlerde son yıllarda yapılan restorasyon çalışmaları sonucu tarihi eserlere işlerlik kazandırılması. Şeyh Şaban-ı Veli külliyesinin bulunması. Kastamonu merkezinde bulunan farklı medeniyetlere ait tarihi eserlerin varlığı. Dört mevsim yapılabilecek turizm aktivitelerinin olması. Milli parklar ve kayak tesislerinin bulunması. Deniz, yayla, mağara, kanyon, sağlık ve spor turizmi imkanlarının olması. Tarihi evler ve konakların bulunması. Gelişmiş el sanatları ve yöresel ürünlerin bulunması. Zengin mutfak kültürünün bulunması.

Zayıf Yönleri: Ulusal ve uluslararası yönde tanıtım eksikliğinin bulunması. Yeterli turizm tesisleri ve acentelerinin olmaması. Kültür ve turizm varlıklarının yeterince korunamamış olması, bazılarının yok olmuş ya da günümüze yeterince iyi ulaşmamış olması. Yeterli müze ya da müzelerin bulunmayışı. Turizm acentelerinin ilgisizliği.

Fırsatları: Zengin turizm çeşitliliğine sahip olması. Gelişmiş el sanatları ve zengin yöresel mutfağı. Pek çok medrese, türbe, camii ve tarihi eser zenginliği. İlde son yıllarda turizme verilen değerin artması, Hava alanının ulaşımına açılmış olması

Tehditler: Turizm konusunda gerekli bilgi ve bilinçlendirmenin eksik olması. Turizm alanlarında yeterli bilgilendirme ve rehberlik yapılmaması. Ulaşım imkanlarının geliştirilmesindeki coğrafi konumun elverişsizliği. Şehrin tarihi ve kültürel dokusunun muhafaza edilememesi.

4.SONUÇ

Kastamonu'nun mevcut turizm potansiyeline bakıldığında, farklı alanlarda, farklı beklentilere sahip insanların ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir. Şehrin zengin tarihi geçmişinin sonucu ortaya çıkan kaya mezarları, kalıntılar, camiler, mescitler, türbeler, medreseler, hanlar ve bedestenler, bunların yanında doğal güzellikleriyle tam bir açık hava müzesini andırmaktadır, ancak turizm potansiyeli ve ziyaretçi sayılarına bakıldığında Kastamonu'da turizmin gelişmediği söylenebilir. Bu durumun ortaya çıkmasındaki en önemli faktörün tanıtım eksikliği olduğu görülmektedir.

Ayrıca Kastamonu'nun mevcut turizm altyapısının yetersiz oluşu da ayrıca ele alınmalıdır. 2005 yılında yapılan bir araştırmaya göre Kastamonu'ya gelen turistlerin % 45'inin üniversite mezunu olduğu ortaya konulmuştur. Yine 2012 yılında Şeyh Şaban-ı Veli külliyesini ziyaret edenler arasında yapılan bir araştırmaya göre burayı ziyaret edenlerin %69'unun üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir (İbret, Uğurlu ve Gümüş, 2012). İnsanların eğitim düzeyi ile beklentileri arasında doğru orantının olduğu düşünülür ise, sunulacak hizmet ve ürün kalitesinin de bu beklentiye cevap verebilir nitelikte olmasına dikkat edilmelidir (Gürbüz, 2005, 91). İyi hizmetle birlikte, konaklamanın dışında diğer turizm faaliyetlerini de organize edebilecek tesislerin yapılması, yatırımcıların bu alanda teşvik edilmesi ve bunların artırılması da turizmi geliştirecek diğer önemli faktörlerdendir.

Günümüzde turistlerle geçmişte olduğu gibi tek bir turizm faaliyetiyle yetinmemekte, tatil yaptıkları bölgede aynı zamanda insanlarla diyalog kurma, alış-veriş yapma, kültürel etkinliklere katılma gibi farklılıklar aramakta olduğu göz önüne alınarak alternatif turizm faaliyetlerine ağırlık verilmelidir. Özellikle kongre turizmi, eko turizm ve su sporları turizmi

içinde çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca turizm konusunda yerel halk bilgilendirilmeli ve turizm faaliyetleri içerisine çekilmelidir.

Kastamonu'nun kültürel zenginliklerinden olan yöresel el sanatları teşvik edilerek tanıtımına ağırlık verilmelidir. Şehirde çeşitli sebeplerle yıkılmış ya da yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya bulunan eski ev ve konaklar onararak Safranbolu'da olduğu gibi turizme kazandırılmalıdır.

“Evliyalar şehri” olarak nitelendirilen ildeki türbe, camii ve mescit gibi yerlerde çevre düzenlemeleri ve yapısal iyileştirmeler yapılmalıdır. Ayrıca buraları ziyaret edenlerle ilgili istatistiki veriler bulunmamaktadır. Bu düzenlemeler şehirde etkin durumda bulunan inanç turizmini ulusal ve uluslararası alanda daha da etkin hale getirecektir.

Bunlarla birlikte turizm havzaları oluşturulmalı, yöresel yemek sunan işletmeler artırılmalı, turizm dernekleri ve birlikleri kurulmalı, ile özgü yerel ürün ve doğal kaynaklar markalaştırılmalı, üniversitede restorasyon, turizm bölümleri açılmalı. (Kastamonu Gelecek Stratejisi Sonuç Raporu, 2008, 48).

Kastamonu'da turizmin gelişmesini sağlayacak önemli etmenlerden biride, şehrin mevcut ulaşım durumunun geliştirilmesi olacaktır. Havaalanının ulaşımına açılması ve özellikle kış mevsiminde ulaşımın güçleştiği Ilgaz dağına yapılması planlanan tünelin açılmasıyla sağlanacak rahat ulaşım, şehre gelen turist sayısını artıracaktır.

Sonuç olarak Turizm, Kastamonu'nun ve çevresinin ekonomik kalkınmasını sağlayacak en önemli ekonomik faktörlerdendir. Şehrin mevcut turizm potansiyeli göz önüne alındığında, Türkiye için önemli bir turizm merkezi olabileceği anlaşılmaktadır. Kastamonu'da turizmin gelişmesi, yöre insanını ekonomik olarak destekleyecek ve böylece ekonomik sebeplerle yapılan göç olaylarının azalmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Atalay, İ. (2000). “Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği”, Ege Üniv. Basımevi, İzmir.

KASTAMONU ŞEHRİNDE KÜLTÜR VE İNANÇ TURİZMİ

- Behçet, M. (1998). “Kastamonu Eski Eserleri (Kastamonu Asar-ı Kadimesi)”, (Hazırlayan Musa CİHANGİR), Kastamonu Valiliği İl Özel İdaresi Yayınları, Kastamonu.
- Baydil, E., İbret, B.Ü. (1999). “Kastamonu Şehrinin Tarihi Gelişimi ve 1924/1925 Şehir Planı Üzerine Bir Değerlendirme”, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:7, Sayı:1, Kastamonu.
- Çifci, F. (2006). “Kastamonu Camileri-Türbeleri ve Diğer Tarihi Eserleri”, Kastamonu Belediye Başkanlığı, Ankara.
- Çifci, F. (2007). “Hazreti Pir Şeyh Şaban-ı Veli”, Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Vakfı Yayınları, Kastamonu.
- Doğanay, H.(1998). “Türkiye Ekonomik Coğrafyası”, Çizgi Kitabevi, Erzurum.
- Doğanay, H. (2001). “Türkiye Turizm Coğrafyası”, Çizgi Kitabevi, Erzurum.
- Emekli, G. (2006). “Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm”, Ege Coğrafya Dergisi, Cilt:15, İzmir.
- Gürbüz, A. (2005). “Kastamonu’ya Gelen Yerli Turist Profilini Belirlemeye Yönelik Bir Uygulama”, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:2, Ankara.
- Güzey, A.R. (2010). “Yeni Ve Yakın Çağlarda Kastamonu’daki Cami-Mescid Ve Medreseler”, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:18, Sayı:2, Kastamonu.
- İbret, B.Ü.(2001). “Küre’de Bakır Cevheri Üretimi ve Bakır Madenciliğinin Küre Ekonomisindeki Yeri”, I.Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri, Kastamonu.
- İbret, B.Ü. (2004). “Kastamonu Nüfusunun Gelişim, Dağılım ve Yoğunluk Özellikleri”, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:12, Sayı:1, Kastamonu.
- İbret, B. Ü., Uğurlu, M., Gümüş, H. (2012). “Şeyh Şaban-ı Velinin Türk Kültürü Ve Dini Turizm Üzerindeki Etkileri” , Uluslararası Şeyh Şaban-ı Veli sempozyumu bildirileri, Kastamonu

- Kankal, A. (2004). “Türkmen’in Kaidesi Kastamonu” , Zafer Matbaası, Ankara
- Kastamonu İl Kültür Turizm Müdürlüğü, (1995). Kastamonu Türbeleri, Kastamonu İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Kastamonu.
- Kastamonu İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2014 Brifing Rapor Dosyası.
- Kastamonu Valiliği, (1973). Kastamonu İl Yıllığı, Kastamonu Valiliği Yayınları, Kastamonu.
- Özgüç, N. (2003). “Turizm Coğrafyası”, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Teb Kobi Akademi, (2008). Kastamonu Gelecek Stratejisi Konferansı Sonuç Raporu, Graphis Matbaacılık, İstanbul.
- Tosunoğlu, A. (1993). “Tapu Tahrir Defterlerine Göre XVI. Yüzyılda Kastamonu Sancağı”, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Turan, O. (1993). “Selçuklular Zamanında Türkiye”, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- Türkiye Dıyanet Vakfı, (1993). “İslam Ansiklopedisi”, C.7. TDV Yayınları, İstanbul.
- Türkiye Dıyanet Vakfı, (2002). “İslam Ansiklopedisi”, C.26. TDV Yayınları, Ankara.
- Uygur, S. M., Baykan, E.,“Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri”, Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:2, 2007, (Sf. 30-49).
- Yakupoğlu, C. (2009). “Kuzeybatı Anadolu’nun Sosyo-Ekonomik Tarihi”, Gazi kitapevi, Ankara.
- Yaman, Z. (2003). “Kastamonu 20003 Turizm Envanteri Gezi Rehberi”, Kastamonu.
- Zengin, A. Y.(2002). “Kastamonu Velileri”, Özen Matbaacılık, İstanbul.
- <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul> (9 Mart 2015).
- http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1609 (1 Mart 2015).
- <http://www.kastamonu.gov.tr/turizm.asp> (12 ocak 2015).